GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

№ 60. *Lunĭ, Marțĭ 17 (29) Martie.* **1887.**

Brașovŭ, 16 Martie 1887.

Sĕptĕmâna trecută a scosŭ la ivélă nouĕ neînțelegerĭ între cele douĕ jumĕtățĭ ale monarchiei nóstre.

De neînțelegerile între *Ungurĭ și Croațĭ* nu mai voimŭ sĕ vorbimŭ, căcĭ ele suntŭ bine cunoscute cetitorilorŭ nostri. Vomŭ aminti numai, că neisbutirea revisiunei pactului ungaro-croatŭ a fostŭ luată la cunoscință în modŭ formalŭ de cătră dieta ungară și de cătră cea croata, constatându-se că mai alesŭ în cestiunea limbei nu se potŭ înțelege unii cu alții. Ministrulŭ-președinte Tisza, precum și adjutantulŭ sĕu Dr. Falk, ca raportorŭ în acéstă causă, n'au lăsatŭ sĕ trécă nicĭ acéstă ocasiune fără ca sĕ mai amărască puținŭ pe Croațĭ cu cunoscutulŭ lorŭ limbagiu îngâmfatŭ.

Maĭ mare însemnătate are pentru momentŭ cestiunea *pactului* dintre *Austria și Ungaria.* Se pare că din ce în ce se opunŭ mai marĭ dificultățĭ înoirei acestui pactŭ. Acum este afacerea delicată a cvotei, ce trebue sĕ o contribue statulŭ ungarŭ la cheltuielele comune ale monarchiei, care a produsŭ o notă fórte discordantă în concertulŭ dualisticŭ.

Delegațiunile, precum scimŭ, au alesŭ pentru stabilire cvotelorŭ din vorbă fiăcare câte o așa numită „deputațiune a cvotelorŭ", carĭ aveau sĕ studieze lucrulŭ și sĕ comunice resultatulŭ una alteia prin „nunțiurĭ". Se asigură acum, că „deputațiunea cvotelorŭ" austriacă șĭ a terminatŭ lucrarea și că resultatulŭ ei este cu totulŭ diferitŭ de acela, ce-lŭ conține nunțiulŭ deputațiunei ungare. Nu numai că nu se primescŭ propunerile unguresci, dér se cere ca Ungaria sĕ contribue la cheltuielile comune mai multŭ ca până acuma. Scimŭ că nunțiulŭ deputațiunei unguresci cerŭ, ca sĕ se ștérgă cele douĕ milióne, ce le plătea Ungaria pe fiăcare anŭ Austriei dreptŭ despăgubire pentru că a luatŭ asupră'șĭ administrarea graniței militare cu veniturĭ cu totŭ, și întréga cvotă ce-o contribue Ungaria la cheltuielele comune sĕ fiă redusă dela 31.4 la 30 procente, séu mai corectŭ ḑisŭ la 29³/₄ procente.

Deputațiunea austriacă a făcutŭ însĕ socotéla, că Ungaria în conformitate cu venitele sale din contribuțiunĭ și cu alte împrejurărĭ ar trebuì sĕ plătéscă 41 procente, dér totușĭ s'au arĕtatŭ mai generoșĭ „șogorii" (cumĕtrii) austriacĭ și pretindŭ ca Ungaria sĕ contribue în viitorŭ cu 34 procente și Austria cu 66 procente la cheltuielele comune, ér încâtŭ privesce cele douĕ milióne din venitele graniței militare sĕ le plătéscă Ungaria maĭ departe ca și până' acum. Pretensiunea cumĕtrilorŭ dualiștĭ este prin urmare, precum vedemŭ, fórte însemnată, căcĭ e vorba aicĭ de-o mărire a cvotei anuale cu *aprópe șépte milióne florinĭ.*

Și lucru îngrijitorŭ este, că decisiunea acésta s'a luatŭ în sînulŭ deputațiunei austriace unanimŭ, dovadă că tóte partidele cislaitane suntŭ hotărîte de a respinge propunerile unguresci, pe carĭ cei din Viena le numescŭ prea „cutezătóre" și „estravagante." In curêndŭ se vorŭ întruni membrii ambelorŭ deputațiunĭ la o ședință comună și décă, ceea ce pare mai multŭ ca sigurŭ, nu vorŭ ajunge la nicĭ unŭ resultatŭ favorabilŭ și nu se va găsi nicĭ o altă modalitate spre a stabili o înțelegere între delegațiunĭ, atuncĭ conformŭ legei din Decembre 1867 Maiestatea Sa monarchulŭ va avé sĕ stabiléscă cvota, însĕ numai pe unŭ anŭ. Ce va fi după aceea? Acesta este unŭ secretŭ alŭ viitorului.

In afară a fostŭ celŭ mai importantŭ evenimentŭ alŭ sĕptĕmânei *marea serbare din Berlinŭ.* Ca de obiceiu la asemenĭ ocasiunĭ au demonstratŭ și Berlinesii mai pentru pace, mai pentru altceva. A bătutŭ la ochĭ cu deosebire primirea distinsă din partea curții prusiane și entusiastă din a poporațiunei capitalei, ce i s'a făcutŭ *Regelui și Reginei României.* Foilorŭ prusiane li s'a relatatŭ, că dintre toțĭ óspeții, regele Saxoniei și regele României au fostŭ mai bine și mai căldurosŭ primițĭ. Regina României a șeḑutŭ în totŭ timpulŭ festivitățilorŭ totŭ lângă împĕratulŭ Wilhelm. O importanță și mai mare i se dă faptului, că Regele *Carolŭ* a avutŭ conferințe lungĭ cu principele de *Bismarck.*

Deși Regele Carolŭ alŭ României n'a fostŭ acompaniatŭ în călĕtoria sa de nicĭ unŭ ministru, nu mai încape îndoiélă, că convorbirile sale cu Bismarck nu se vorŭ fi mărginitŭ numai la lucrurĭ secundare, ci vorŭ fi atinsŭ și marile cestiunĭ politice ale ḑilei. „*Morning Post*" din Londra ḑice în numĕrulŭ sĕu dela 26 Martie, că cheia de căpetenia a cestiunii Orientului este mănținerea integrității teritoriului și a independenții României. Visita Regelui și a Reginei României la Berlinŭ, — adauge numitulŭ ḑiarŭ — a avutŭ de sigurŭ unŭ scopŭ politicŭ de-o mare însemnătate, acela adecă de-a dobêndi dela guvernulŭ germanŭ garanții de aceeașĭ natură ca cele ce'au fostŭ date Austro-Ungariei; Germania se va opune orĭ-cărei încercărĭ, care ar puté compromite integritatea teritoriului și independența României.

Bine ar fi când s'ar adeveri ceea ce scrie fóia englesă despre îngrijirea Germaniei pentru integritatea teritorială și independența României. Décă prințulŭ Bismarck n'ar mai voì și altceva, Româniĭ arŭ puté sĕ fiă pe deplinŭ liniștițĭ.

Speranțele de pace, carĭ se urcaserŭ în urma aniversărei din Berlinŭ și a scirilorŭ despre încheierea alianței germano-italiane, au scăḑutŭ érășĭ după ce cancelarulŭ germanŭ, în discursulŭ sĕu ținutŭ în camera Seniorilorŭ prusianĭ, a vorbitŭ de nisce *pericule apropiate*, ce arŭ amenința esistența Germaniei. Pressa berlinesă a începutŭ din nou a se hărțui cu ḑiarele francese și refrenulŭ este că Francia amenință pacea fiindŭ că nu voiesce sĕ renunțe pentru totdéuna la Elsația-Lotaringia.

Pe de altă parte *Rușii* și mai alesŭ panslaviștii cu d. *Katkov* în frunte rĕspundŭ la lingușirile francese totŭ cu lingușirĭ, ceea ce superă pe Germanĭ fórte multŭ. Katkov e de părere, că Rusia nu va mai întra în alianța celorŭ trei împĕrațĭ și că cu timpulŭ va încheia o alianță cu Francia, fără a se împiedeca de forma de statŭ republicană. Pe Germania o acusă, că ațîță partida revoluționară din Francia și stĕrnesce comploturĭ în Petersburgŭ, sperândŭ a câștiga astfelŭ pe Țarulŭ de frica revoluționarilorŭ, dér planulŭ Germaniei nu va reuși, pentru că „Țarulŭ este înainte de tóte patriotŭ și vrea mărirea țĕrei sale."

In *Italia* nu se mai póte constitui unŭ ministeriu definitivŭ. Érășĭ a isbucnitŭ crisa ministerială și acum e vorba de unŭ ministeriu de coalițiune, în care sĕ între și șefulŭ oposițiunei, Crispi. De acesta se ḑicea, că e unŭ contrarŭ alŭ alianței cu Germania, foile oposițiunale asigură însĕ, că nu e așa cum îlŭ credŭ organele bismarkiane. Tocmai acéstă fierbere continuă în cercurile politice din Roma dovedesce însĕ, că se tractéză aicĭ de planurĭ și cestiunĭ mai marĭ ca cele de partidă și este ușorŭ posibilŭ ca aḑĭ, mâne parlamentulŭ sĕ se pronunțe chiar în contra alianței cu Germania.

Din *Bulgaria* sosescŭ érășĭ scirĭ neliniștitóre. Se vorbesce de nouĕ turburărĭ și se anunță, că în Reni (Rusia) s'arŭ organisa bande pentru ca sĕ năvăléscă în Bulgaria. Prospectele de pace se micșoréză dér pe ḑi ce merge.

Reînceperea negociărilorŭ

pentru încheierea convenției comerciale între Austro-Ungaria și România.

Vinerĭ séra au plecatŭ din Bucurescĭ delegații guvernului românŭ la Viena, cu scopŭ de a reîncepe negociările pentru încheierea convențiunei comerciale. Comisiunea este compusă din d-nii *G. Cantacuzino*, directorŭ generalŭ alŭ căilorŭ ferate române, *P. S. Aurelianŭ* senatorŭ, *D. Protopopescu*, directorŭ generalŭ alŭ regiei tutunurilorŭ, *Gr. Ghica*, representantulŭ României în comisiunea internațională dunărénă, *T. P. Rădulescu*, fostŭ subdirectorŭ alŭ oficiului vamalŭ.

Scirea, că numai d. Sturdza cu d. Aurelianu vorŭ merge la Viena, nu a fostŭ esactă. De astădată nu mai e vorba de purparleurĭ, carĭ s'au făcutŭ deja între ambele guverne, ci este vorba în adevĕrŭ de reînceperea negociărilorŭ. De aceea a plecatŭ la Viena întréga comisiune pentru încheiarea convenției comerciale.

Póte că pe când scriemŭ aceste s'au și începutŭ conferențele. Guvernulŭ austro-ungarŭ doresce sĕ ajungă la o înțelegere cu România încă în cursulŭ sesiunei actuale parlamentare, de aceea credemŭ, că negociările nu se vorŭ mai trăgăna.

In Viena se vorbesce multŭ de indisposițiunea ce ar fi causat'o celorŭ din Pesta trimiterea d-lui Aurelianŭ ca sĕ conducă tractările din partea României. Este dér de interesŭ a cunósce în privința acésta părerile celorŭ din Pesta. Se pronunță în privința acésta „*Pesti Naplo*" în numĕrulŭ sĕu dela 26 Martie a. c.

După ce arată, că convențiunea comercială, ce a încheiat'o România cu Germania, va cădé în cumpăna negociărilorŭ, ce au sĕ urmeze în Viena, caracteriséză „Pesti Naplo" însemnătatea convenției germano-române în modulŭ următorŭ: Vama pe acele articule, carĭ se importéză cu deosebire din Germania a fostŭ în modŭ însemnatŭ scăḑută, de altă parte, acele articule, carĭ până acuma erau libere de vamă, după tractatulŭ de mai înainte cu Germania, dér nu suntŭ importante cu privire la esportulŭ germanŭ, pe când din contră forméză unŭ însemnatŭ importŭ alŭ monarchiei nóstre, îșĭ perdŭ scutirea de vămă și cu privire la aceste articule întră în vigóre tariful autonomŭ vamalŭ românŭ. Totŭ așa s'a întêmplatŭ cu articulele acelea, carĭ întrau cu o vamă moderată din Germania și carĭ se impórtă mai alesŭ din monarchia nóstră, cu privire la aceste articule posițiunile au fostŭ parte șterse și supuse tarifului autonomŭ vamalŭ, parte în modŭ însemnatŭ urcate.

„Astfeliu,« ḑice »Pesti Naplo,« „ascuțișulŭ convențiunei germano-române se îndréptă în contra monarchiei nóstre. După ce România, décă voiesce sĕ încheiă convenția cu noi nu póte sĕ ne refuse tratamentulŭ națiunei celei mai favorisate, a ștersŭ înainte de tóte din tarifulŭ convenționalŭ esistentŭ cu Germania tóte acele favorurĭ în a cărorŭ posesiune amŭ fi ajunsŭ noi sub titlulŭ națiunei celei mai favorisate. Și acum se nasce nomai întrebarea, décă România vrea sĕ ne refuse absolutamente acele favorurĭ, séu că le susține numai ca obiectŭ, de deosebită compensațiune în schimbulŭ altorŭ concesiunĭ."

„Observămŭ," continuă »Pesti Naplo,« »că acea urcare de vamă, prin care guvernulŭ românŭ cu modalitatea încheiărei convenției germano-române și-a câștigatŭ mână liberă, interesézà în modŭ preponderantŭ industria austriacă și numai în parte mică industria ardelénă. Așadér pe noi nu ne interesézà în mare mĕsură încheiarea unui tarifŭ convenționalŭ cu România din punctŭ de vedere alŭ esportului industrialŭ, dér cu hotărîre trebue sĕ ne opunemŭ unei asemenĭ convențiunĭ décă ea ar ușura în mare mĕsură importulŭ de vite din România și ar scuti de vamă cerealele române. *Nicĭ nu credemŭ, că va puté sĕ se încheiă între monarchia nóstră și România altă convențiune, decâtŭ pe basa națiunei celei mai favorisate*; vorbesce pentru acéstă întréga disposițiune nu numai în România și în patria nóstră dér și cea din sînulŭ factorilorŭ dirigențĭ ai maiorității din Austria și pentru acéstă pledéză și convențiunea ce s'a încheiatŭ acum între Germania și România.«

SCIRILE ĮILEI.

La 25 Martie *s'au adunată vr'o 1500 de studenţi* într'unŭ localŭ alŭ unei grădinĭ din *Pesta* spre a se consulta, ce e de făcutŭ în contra interdicerei din partea poliţiei şi a rectoratului privitóre la ţinerea unei adunări studenţescĭ în cafenele, orĭ în localulŭ universităţii, de órece studenţimea voesce sĕ vorbéscă asupra cunoscutei declaraţiunĭ a ministrului de honvedĭ în cestiunea esamenului de oficerĭ de reservă. După discursurĭ bombastice şi atacurĭ contra ministrului, rectorului şi căpitanului superiorŭ alŭ poliţiei, au hotărîtŭ sĕ se céră dela poliţiă permisiunea d'a se ţiné adunarea şi sĕ se adreseze la dietă. E caracteristicŭ că unŭ studentŭ a acusatŭ tinerimea academică, că nu pricepe spiritulŭ timpului: *nu mai pricepe sĕ demonstreze.* — Aşa e, a trecutŭ cam multŭ de când nu s'a mai demonstratŭ!

—x—

Suntemŭ informaţĭ că din *Braşovŭ* se vorŭ trimite *două deputaţiunĭ* pentru a felicita pe părintele Episcopŭ *I. Popazu* la jubileulŭ preoţiei sale de 50 anĭ, anume una dela Biserica St. Nicolae, care se compune din d nii protopopŭ I. Petricŭ, parochulŭ V. Voina, mirenii Ioanŭ Lengerŭ, Sterie Stinghe, Ioanŭ Almăşanŭ, Stinghe găburaşulŭ, Antonŭ Purcărea şi directorulŭ Stef. Iosifŭ, ér a doua din cetate se compune din părintele Baiulescu şi C Popazu jun.

—x—

Pentru o mai repede şi mai sigură întregire a muniţiunei la infanteriă şi la vênătorĭ în timpŭ de rĕsboiu, bataliónele vorŭ primi carĕ nouĕ de muniţiune mai uşóre şi mai mobile, întocmite pentru doi cai. Fiăcare batalionŭ primesce patru carĕ de acestŭ felŭ, în locŭ de douĕ cu câte 4 cai ca până acum.

—x—

Sub preşedinţa secretarului de statŭ Berzeviczy, s'a ţinutŭ în ministerulŭ instrucţiunei o conferinţă, în care s'a hotărîtŭ, ca *cărţile de învĕţămêntŭ pentru scólele poporale şi civile* sĕ se predé spre judecare consiliului instrucţiunei, spre care scopŭ acesta se va întregi cu 10 noi membri din cerculŭ bărbaţilorŭ specialĭ pe tĕrêmulŭ instrucţiunei poporale.

—x—

La *esercitiile de arme* din acestŭ anŭ se vorŭ chema la honvedĭ: oficerii carĭ la finele anului trecutŭ au fostŭ trecuţĭ din reserva armatei comune ca oficerĭ de honvedĭ în stare de concediu la honvedĭ; cei carĭ în anulŭ trecutŭ au fostŭ liberaţĭ de esercitii cu condiţiune ca sĕ le facă în acestŭ anŭ; aceia carĭ nu mai suntŭ obligaţĭ la serviciulŭ militarŭ, dér au sĕ facă unŭ eserciţiu de arme negligatŭ; acei oficerĭ concediaţĭ, carĭ n'au luatŭ parte destulŭ de desŭ la eserciţii; mai departe honvedii din 1885, 1884, 1883, 1882 şi 1880, precum şi cei concediaţĭ, carĭ suntŭ în restanţă cu eserciţiile. Acestea vorŭ dura 35 de dile.

—x—

D-lŭ Alexandru *Romanŭ*, profesorŭ la universitatea din Pesta şi membru alŭ Academiei române a sositŭ în Bucurescĭ spre a lua parte la lucrările Academiei.

—x—

In casŭ de mobilisare serviciulŭ publicŭ ar suferi în modŭ simţitorŭ prin aceea, că cei mai mulţĭ împărţitori de depeşĭ dela tóte oficiile telegrafice din ţéră suntŭ obligaţĭ la serviţiulŭ militarŭ şi ar trebui sĕ se presinte la trupe. Ministrulŭ de comunicaţiune, luândŭ în considerare acéstă eventualitate, a adresatŭ o circulară primarilorŭ tuturorŭ oraşelorŭ cu magistratŭ regulatŭ, prin care îi invită ca, pentru casulŭ de mobilisare, sĕ găséscă unŭ numĕrŭ corĕspundĕtorŭ de bărbaţĭ neobligaţĭ la serviţiulŭ militarŭ, destoinicĭ în tótă privinţa a împărţi depeşile telegrafice, şi a face numele lorŭ cunoscute respectivelorŭ oficii telegrafice.

—x—

Procurorulŭ r. Adolf *Kenyeres* din Braşovŭ e numitŭ preşedinte la tribunalulŭ din Bistriţa.

—x—

Relativŭ la scirea despre *mĕsurarea dării de câştigŭ cl. III,* ce amŭ publicat'o în Nr. 57 alŭ fóiei nóstre, suntemŭ informaţĭ, că aceea privesce numai Budapesta, ér nicĭdecum comuna Braşovŭ. Timpulŭ când se va lua înainte mĕsurarea dării de câştigŭ cl. III în Braşovŭ, se va face cunoscutŭ de cătră magistratulŭ de aci prin publicaţiune. Prin urmare pe cei interesaţĭ îi încunosciinţămŭ că aci nu suntŭ încă espuse registrele spre orientare.

—x—

In *Aradŭ* s'a serbatŭ în fortăréţă de cătră regimentulŭ de acolo Nr. 33, br. Kussevich, aniversarea luptelorŭ dela *Mortara* şi *Novara* (21 şi 23 Martie 1849), în care Piemontezii au fostŭ bătuţĭ de Austriacĭ.

—x—

Căpitanulŭ Iosif Ferd. *Graeser* dela regim. de husarĭ Nr. 2 din Braşovŭ, a muritŭ în Reghinulŭ săsescŭ, unde se afla în concediu.

—x—

In comuna *Tornocz*, precum se scrie din Neutra, a isbucnitŭ în modŭ epidemicŭ periculósa bólă *Meningitis cerebrorusalis.* Dintre 20 casurĭ de bólă, 12 au fostŭ mortale. Spaima e fórte mare, căcĭ de cele mai multe orĭ mediculŭ chematŭ nu póte canstata decâtŭ mórtea, atâtŭ de repede seceră bóla pe cei atinşĭ de ea, cu deosebire copii.

—x—

Regele Românieĭ a avutŭ la 25 Martie n. o intrevedere lungă cu prinţulŭ de *Bismarck,* căreia i se dă o mare importanţă politică.

—x—

Sâmbătă s'a serbatŭ în *Bucurescĭ* a şéptea aniversare a proclamării regatului românŭ

—x—

Maiorulŭ de artileriă *Grămăticescu* din armata română a fostŭ trimisŭ în Franţa, ca sĕ asiste la esperientele ce se facŭ acolo cu tunurĭ de unŭ nou sistemŭ. De altă parte se va forma, ca probă, o bateriă de mitralieze Mannlicher pentru armata română. Vaporulŭ englesŭ »Pikiwig«, sositŭ în séptĕmâna trecută în portulŭ Galaţĭ, a debarcatŭ 5 mii lădĭ cu cartuşe. O companiă din regim 5 de liniă le transportă pe tărgĭ la drumulŭ de ferŭ spre a fi transportate la Bucurescĭ.

—x—

Guvernulŭ românŭ a hotărîtŭ sĕ participe la esposiţiunea universală ce se va ţiné în 1889 la Parisŭ.

—x—

D-lŭ *Goblet,* ministru-preşedinte alŭ Franciei, şi d-lŭ *Flourens,* ministrulŭ de esterne, au fostŭ decoraţi cu marele cordonŭ alŭ „Stelei României.«

Documente privitóre la istoria Românilorŭ 1199—1845.

In ce privesce istoria Românilorŭ şi anume epoca vechiă dela colonisarea Daciei şi până la anulŭ 1576 era o necesitate imperiósă ca mulţimea de documente relative la Românĭ, rĕspândite prin diferite publicaţiunĭ, carĭ au apărutŭ în străinătate sĕ se întrunéscă câtŭ mai curêndŭ într'o singură colecţiune, fiindŭ că numai astfelŭ documentele aceste potŭ sĕ aducă unŭ folosŭ realŭ pentru istoria nóstră naţională.

De aceea este fórte laudabilă decisiunea ce a luat'o comisiunea însărcinată cu publicarea colecţiunii Hurmuzaki de a complecta seria de documente însărcinândŭ pe d. Nic. Densuşianu cu culegerea documentelorŭ înainte de 1576, precum şi cu redactarea acestei părţĭ.

Volumulŭ primŭ alŭ acestei salutare colecţiunĭ de documente a şi apărutŭ dilele aceste, însoţitŭ de diferite note variante şi tabele. In prefaţă se dicŭ următórele:

Comisiunea însărcinată cu publicarea colecţiunii Hurmuzaki a credutŭ, că e bine sĕ se completeze acéstă importantă seriă şi cu documentele înainte de 1576, relative la poporulŭ românŭ, şi carĭ se află rĕspândite prin diferite publicaţiunĭ apărute în străinătate.

Cu adunarea materialului relativŭ la acéstă epocă, precum şi cu redactarea acestei părţĭ, comisiunea a însărcinatŭ pe subsemnatulŭ.

Incepêndŭ acéstă lucrare, planulŭ şi scopulŭ redacţiunii au fostŭ, de a întruni pe câtŭ se póte în acéstă seriă totŭ aparatulŭ accesibilŭ de documente, nu numai acele, carĭ se repórtă de-a-dreptulŭ la ţĕrile şi la poporulŭ românŭ, dér şi documentele, carĭ privescŭ evenimentele mai importante petrecute în ţĕrile vecine, carĭ însĕ au atinsŭ în modŭ indirectŭ viéţa şi desvoltarea nóstră naţională, prin urmare istoria poporului românŭ.

Aicĭ însĕ trebue sĕ amintimŭ, că întregŭ aparatulŭ acesta de documente, ce-lŭ publicămŭ în volumulŭ de faţă constitue aşa dicêndŭ *fântânĭ esterne* ale istoriografiei române.

Documentele nóstre indigene, archivele domestice ale ţerilorŭ române înainte de secululŭ alŭ XIV-lea au peritŭ.

In timpurile acele pline de calamităţĭ ale evului de mijlocŭ, prin carĭ au trecutŭ Ţĕrile române, au fostŭ lovite de ferŭ şi de focŭ nu numai altarele, nu numai oraşele şi satele nóstre, dér ce avemŭ sĕ deplângemŭ mai multŭ, chiar şi monumentele interne ale istoriei nóstre naţionale.

Este prin urmare evidentŭ, că orĭ-ce documentŭ relativŭ la Ţĕrile române înainte de secululŭ alŭ XIV-lea ocupă unŭ locŭ fórte însemnatŭ în cunóscerea faselorŭ şi evenimentelorŭ prin carĭ a trecutŭ poporulŭ românŭ, este unŭ mărgăritarŭ pentru istoria nóstră naţională.

Cu deosebire pentru epoca acésta obscură ni-au oferitŭ unŭ importantŭ materialŭ Regestele pontificilorŭ romanĭ păstrate în archivele Vaticanului, încâtŭ aceste preţióse reliquii au fostŭ publicate de multŭ meritatulŭ *Theiner* şi de antecesorii sĕi.

Comisiunea avêndŭ în vedere deosebita importanţă a acestorŭ Regeste, de altă parte divergenţele de textŭ mai multŭ séu mai puţinŭ însemnate, carĭ ni se presintă în diferitele ediţiunĭ apărute până acumŭ, a credutŭ că e bine sĕ se colaţioneze încă odată cu codicii originalĭ din Roma documentele publicate de Theiner şi reproduse în volumulŭ de faţă, lucrare, care s'a esecutatŭ cu o particulară bunăvoinţă din partea Direcţiunii archivelorŭ din Vaticanŭ.

Intru adevĕrŭ, în copiósa colecţiune de documente publicată de *Theiner (Vetera Monumenta Slavorum meridionalium.* Tom. I., şi *Vetera Monumenta historica Hungariam sacram illustrantia.* Tom I.) şi anume în părţile reproduse aicĭ, se strecuraserĕ diferite erorĭ de

FOILETONŬ.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

Nu e nicĭ o mirare — continuă Enricŭ Marczali — că sĕrmanii popĭ nepoliticĭ se lăsau în totŭ felulŭ de conjecturĭ. Nu era p'atuncĭ — póte cu esceptiunea Katharinei II — nicĭ unŭ plănuitorŭ mai cutezătorŭ, ca Iosifŭ II. Când cu alianţa ambilorŭ domnitorĭ a fostŭ de o parte restabilirea imperiului romanŭ de ostŭ, de altă parte a celui de vestŭ unŭ cugetŭ reservatŭ, dér neesprimatŭ. O parte dintre aceste planurĭ îi privia pe Valachĭ tare de aprópe şi deşi alianţa rĕmase încă secretă, totuşĭ se vorbia câte ceva despre scopurile ei. Katharina visa pentru nepotulŭ sĕu tronulŭ Constantinopolului şi era înţelésă cu împĕratulŭ în ce privesce împărţirea Turciei. „Intre cele trei imperii trebue ridicatŭ unŭ statŭ independentŭ. Acestŭ statŭ, Dacia vechiă, s'ar putea forma din Moldova, Valahia şi Basarabia, sub unŭ domnitorŭ ce aparţine naţiunei predominitóre acolo. (Bekenntniss)“. Astfelŭ scrie împĕratului Ţérina în 21 Septemvre 1782. Iosifŭ n'a făcutŭ nicĭ o întrebuinţare în contra ambelorŭ principate greco-neunite, dintre carĭ numesce elŭ Dacia unŭ regatŭ, numai cere neşce avantage pentru sine, între altele libera navigaţiune pe Dunăre. Este de a se considera ca unŭ lucru constatatŭ, că diplomaţia rusésca a pusŭ totulŭ în mişcare în România, spre a pregăti esecutarea acestui planŭ. O ţéră mare independentă, de o naţiune şi o credinţă: acesta era strigătulŭ în România de adĭ, şi popii din vecina Transilvaniă sĕ nu fi auditŭ nimicŭ?

Rola popilorŭ în rĕscólă o putemŭ resuma scurtŭ în următórele. Ei au fostŭ urzitorii turburărilorŭ provocate prin conscripţiune. Cum se dovedesce din actŭ, rĕscólei i-a premersŭ o adunare de popĭ. O epistolă a lui Horia dovedesce, că popii aduceau voinţa lui la cunoscinţa poporului. Inainte de tóte însĕ: caracterulŭ strînsŭ religiosŭ alŭ revoltei, zelulŭ de convertire şi ura sângerósă faţă cu alte religiunĭ, întărescŭ cele dise. Nobilimea maghiară privia în acéstă direcţiune religiósă unŭ factorŭ principalŭ alŭ revoluţiunei şi rapórtele contimporane amintescŭ despre escese într'adevĕrŭ înspăimântătóre ale fanatismului.

Este faptŭ cunoscutŭ, că revoltanţii pardonau pe cei prinşĭ numai sub condiţiunea, că vorŭ primi credinţa lorŭ. Inaintea împĕratului nu era unŭ secretŭ acéstă influinţă a clerului. »O causă principală a turburărilorŭ este întunereculŭ estraordinarŭ, care domnesce încă la poporulŭ valach în religiă şi obiceiurĭ Numai instituirea de scóle naţionale şi educaţiunea clerului necultivatŭ mai potŭ corege ceva...... şi evita pentru viitorŭ nesce evenimente atâtŭ de triste.“ (Autografulŭ împĕrătescŭ cătră contele Pálffy dela 12 Iulie 1785). Orĭ şi cine scie, ce abisŭ desparte pe popii dela sate de episcopĭ, carĭ aparţineau încât-va classei domnitóre. Popii rĕsculau poporulŭ, ce folosŭ, décă îi admonia episcopulŭ, care nu cunoscea poporulŭ şi era privitŭ ca unealta Ungurilorŭ? In revoluţiunea lui Horia lucra aşadér afară de elementulŭ agrarŭ, încă unŭ elementŭ naţionalŭ şi bisericescŭ, capulŭ revoluţiunei, însĕ ar'use altŭ motivŭ. Elŭ se presentă cu mare cutezanţă, ca esecutorulŭ poruncilorŭ împĕratului. Acum nu o ia aceasta nimenĭ ca unŭ lucru seriosŭ atuncĭ însĕ aderenţii sĕi îlŭ credeau şi acéstă credinţă influinţa şi asupra atitudinei Ungurilorŭ. Trebue sĕ cercetămŭ, ce fapte şi cugete de ale împĕratului faţă cu amicĭ séu inimicĭ au permisŭ a se considera ca posibilă conlucrarea Maiestăţii împĕrătescĭ cu o ceată de plebe revoltată (Pöbelhaufen). In politică nu e de ajunsŭ puritatea intenţiunei şi faptelorŭ nóstre, trebue sĕ luămŭ în considerare, cum judecă asupra acesteia aceia carĭ nu potŭ judeca corectŭ. Domnia lui Iosifŭ II ne dă o înveţătură fórte preţiósă, câtŭ de periculosŭ adecă este, décă Domnitorulŭ nu precumpănesce urmările psichologice ale faptelorŭ sale.

Ca pentru toţĭ cei apĕsaţĭ, aşa şi pentru Valachii din Transilvania începutulŭ domniei lui Iosifŭ a anunţatŭ

tipariu, mai multe lecţiunî necorecte şi suplinirî de texte, defecte, carî s'au îndreptatŭ în ediţiunea de faţă.

Comisiunea avêndŭ totŭ odată în vedere deosebitulŭ interesŭ sciinţificŭ, ce-lŭ presintă descifrarea corectă a numelorŭ proprii personale şi locale din seculululŭ alŭ XIII lea şi alŭ XIV-lea, a credutŭ că e bine să se autografeze d n Regestele Vaticanului numirile mai importante de persóne, de popóre şi localităţî, numirî, ce le reproducemŭ facsimilate pe patru tabele anexate la finele volumului.

Rĕmâne acum sĕ amintimŭ în puţine cuvinte despre modulŭ cum s'au reprodusŭ documentele în publicaţiunea de faţă.

Redacţiunea avêndŭ înainte de tóte în vedere, că valórea istoriografiei depinde dela calitatea fântânilorŭ, că numai veritatea este singurulŭ scopŭ alŭ studielorŭ istorice, a reprodusŭ aicî documentele cu cea mai deplină şi mai consciinţiósă esactitate, după ediţiunile cele maî critice, câte i-au statŭ la disposiţiune. De altă parte amŭ lăsatŭ afară din colecţiunea presentă tóte documentele a cărorŭ autenticitate nu se părea a fi destulŭ de sigură *). Cu deosebire amŭ cercatŭ sĕ reproducemŭ documentele istorice din seculuŭ XIII-lea relative la ţerile şi la poporulŭ românŭ, pe câtŭ se póte în completulŭ lorŭ, fiindŭ că amŭ consideratŭ de o importanţă deosebită orice reliquiă, care ne pune în posiţiune sĕ urmărimŭ până la unŭ punctŭ órecare firulŭ celŭ întreruptŭ alŭ istoriei nóstre naţionale. In fine amŭ conservatŭ cu o fidelitate literală peste totŭ loculŭ ortografia numelorŭ şi a cuvintelorŭ, aşa ca istoriografulŭ sĕ pótă folosi documentele publicate aicî întocmai ca fântânile originale de unde le-amŭ estrasŭ.

Bucurescî, în 16 Februariu 1887.

Nic. Densuşianu.

Volumulŭ acesta I, a apărutŭ în tipografia Socecŭ & Teclu, conţine 701 pagine cu cincî tabele litografice şi se începe anume cu epoca imperiului româno-bulgarŭ, anulŭ 1199, şi conţine întréga corespondenţă a lui Ioaniţiu, Domnulŭ Românilorŭ şi alŭ Bulgarilorŭ, cu Papa Inocenţiu III, încoronarea sa ca rege alŭ Românilorŭ şi alŭ Bulgarilorŭ, rĕsbóiele purtate de Ioaniţiu şi de Ionŭ Asanŭ cu Grecii şi cu Latinii, conţine mai departe întréga epocă a Cumanilorŭ şi a Tătarilorŭ încâtŭ privesce ţĕrile nóstre, diferitele cestiunî relative la episcopia Milcoviei şi la episcopia Cumanilorŭ, precum şi primele rĕsbóie ale Basarabilorŭ cu regii Ungariei.

Prin întocmirea acestorŭ documente într'o singură colecţiune istoria nóstră vechiă va fi pusă cu totulŭ în altă lumină. Vorŭ puté de aci înainte sĕ se devoteze studielorŭ istorice mai multe puterî noue, fiind că nu trebue sĕ perdemŭ din vedere, că dificultatea cea mare până acum pentru studiile nóstre istorice a fostŭ că nu fiecare era în stare sĕ'şî procure din strĕinătate tóte publicaţiunile în carî se găsescŭ rĕspândite vechile documente relative la ţĕrile şi la poporulŭ românŭ.

*) Aşa d. e. nu amŭ reprodusŭ în colecţiunea de faţă decretulŭ Ducelui tătărescŭ Caltan cătră castelanii din Cluşiu, din Deşiu etc., dela an. 1242 (publicatŭ de Jérney in Tudománytár, 1842. pag. 324 şi 350, şi în Transilvania, 1871. pag. 55) în care se face de asemenea amintire despre „Blachy“ de peste Carpaţî.

Procesulŭ anarchiştilorŭ în Viena.

In Octomvre anulŭ trecutŭ au fostŭ arestaţî în Viena 15 lucrătorî, carî urziseră unŭ complotŭ anarchistŭ. In ḑiua de 21 Martie n. a c. începù judecarea lorŭ înaintea unui tribunalŭ escepţionalŭ în Viena.

In actulŭ de acusaţiune se ḑice, că între lucrătorii din Viena s'au organisatŭ asociaţiunî secrete, care îndemnau la crime anarchiste, procurau şi pregătéu mijlócele d'a le comite, şi în parte întreprindéu şi esecutarea lorŭ. Activitatea criminală a acestorŭ asociaţiunî era întreită; 1. Sĕ se procure prin înşelătoriă şi forţă banii necesarî pentru promovarea nisuinţelorŭ anarchiste, precum şi literele necesare pentru o pressă de tipăritŭ; 2. Se plănuise sĕ împrăştie frică şi spaimă prin întrebuinţarea de materii esplosibile şi nesuccedêndŭ a se procura acestea în mĕsură mai mare; 3. Se hotărî sĕ dea focŭ în mai multe locurî din Viena şi din împrejurime depositelorŭ mai marî de lemne, spre a băga gróza în poporaţiune şi spre a dovedi, că anarchiştii potŭ face ceva.

Pentru a ajunge în posesiunea unorŭ sume de banî mai marî, Schustaczek se puse în inţelegere cu Friedmann, Schwechla şi Hospodsky, şi hotărîră sĕ se ducă *ca comisiune poliţienéscă* c. r. la proprietarulŭ Moses Reich din Hietzing şi sub pretextŭ că facŭ revisiune după banî falşî, sĕ secvestreze şi sĕ ia cu ei, în numele direcţiunei poliţienescî c. r. toţî banii ce i-ar avé. Numiţii anarhiştî se şi presentară în întunecósa nópte dela 18 spre 19 Iuniu 1885, după 11 óre, la Reich şi cerură „în numele legii“ sĕ le deschiḑă. Reich absenta de acasă şi femeile din casă luaseră mĕsurî de precauţiune. Apărêndŭ în timpulŭ tractărilorŭ unŭ gendarmŭ, acusaţii, carî erau în uniformă şi cu insemne, o luară la fugă. Schustaczek funcţiona ca comisarŭ de poliţiă, Hospodsky şi Friedmann aveau pumnale, celŭ din urmă şi rĕvolverŭ.

In acelaşî modŭ operară numiţii în unire cu Höfermeier şi cu fugitulŭ Franz Czermak la 3 Augustŭ 1885 în locuinţa Franciscei Till, care era p'aci sĕ le predea 470 fl., décă fata acesteia n'ar fi ameninţatŭ că strigă după ajutorŭ şi că aduce poliţia. „Comisiunea“ se depărtă cu observarea, că »ele vorŭ primi a doua ḑi citaţiune«.

Dela 3 Augustŭ 1885 până în primăvéra anului 1886 intră linişte în activitatea anarhiştilorŭ, carî hotărîră sĕ întrebuinţeze forţa şi sĕ nu mai cruţe persóna ce o vorŭ păgubi. Buelacher provocă în primăvéra anului 1886 pe Schechla şi Schustaczek, ca împreună cu elŭ sĕ jefuéscă de banî pe unŭ locuitorŭ din Neubau prin întrebuinţarea cloroformului. Acestia refusândŭ, Buelacher căută sĕ induplece pe Wawrunek, Kaspasi şi Höfermeier a năvăli la Ferdinand Linke şi a lŭ jefui séu prin ameninţare cu pumnale séu paralisându-lŭ prin cloroformŭ.

Intr'o nópte din Aprilie 1886 anarhiştii Zoppoth, Kaspari, Wawrunek şi Rischavy încercară sĕ spargă tipografia lui Trostler, spre a'şî procura literile necesare pentru tipăriturî şi foi anarhiste, dér n'au isbutitŭ. O a doua grupă, constătătóre din Kratochwil, Kaspari şi Wawrunek, se ocupa cu procurarea de materii esplosibile şi cu întocmirea bombelorŭ, ce le umpleau cu »Ianit“. La 14 Martie 1886 aveau de gândŭ ca sĕ le arunce asupra poliţiştilorŭ carî arŭ fi intervenitŭ în contra lucrătorilorŭ adunaţî pe Schmelz.

In véra anului 1886 Kratochwil şi Kocî plănuiră sĕ fabrice butelii incendiare şi sĕ le împartă între anarhiştî ca sĕ incendieze mai multe deposite de lemne, cu scopŭ »d'a îngrozi pe marii capitalıştî şi d'a-i face sĕ cedeze lucrătorilorŭ.« După mai multe adunărî ce le-au ţinutŭ la podulŭ Mariei Teresia şi la reservoriulŭ de apă de pe Schmelz, anarchiştii se împărţiră la 27 Septemvre 1886 în grupurî şi hotărîră: 1) Kratochwil, Koci şi Wawrunek sĕ incendieze în Meidling; 2) Höfermeier, Schwechla şi Stieber in Rossau; 3) Wawrunek şi Kaspari în Matzleinsdorf şi 4) Kopetzky şi Buzek în Penzing. Ḑiua hotărîtă era 3 Octomvre 1886. In adevĕrŭ anarhiştii şî-au şi pusŭ în esecuţiune planulŭ dér din norocire partea n'au luatŭ focŭ buteliile, parte s'a stinsŭ în unele locurî repede incendiulŭ. Depositele de lemne ce arŭ fi arsŭ preţuiau 190,000 fl.

In urma arestărilorŭ făcute, s'au găsitŭ pe la unii anarhiştî acasă şi pe la depositele de lemne butelii incendiare. Anarhiştii, afară de Stieber şi Müller, au mărturisitŭ totŭ.

După cetirea actului de acusaţiune, urmà ascultarea acusaţilorŭ. (Va urma.)

SCIRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 28 Martie. — Adunarea de erî a ascultătorilorŭ dela universitate a hotărîtŭ sĕ adreseze parlamentului o petiţiune, în care cerŭ ca limba de comandă pentru militarii ungurî sĕ fiă cea ungurésca.

MADRIDŬ, 28 Martie. — S'a descoperitŭ o conspiraţiune contra regenţei. In Madridŭ, Barcelona, Valencia, Sevilla, Valladolidŭ şi Cadix s'au făcutŭ numeróse arestărî.

VIENA, 28 Martie.—Procesulŭ anarhiştilorŭ s'a terminatŭ. Treispreḑece acusaţî fură condamnaţî dela unŭ anŭ până la douĕḑecî anî carceră grea. Unŭ acusatŭ a fostŭ achitatŭ.

SOFIA, 28 Martie. — Se vorbesce, că marea Sobranią se va convoca pe ḑiua de 29 Aprilie în Sofia.

DIVERSE.

O pedépsă bine meritată primì Adelina Patti în Washington, precum istorisesce „W. A. Ztg.“ Preşedintele învitase o numerósă societate la elŭ şi rugase cu mai multe ḑile înaintea serei hotărîte pe cântăréţă a da o mai mare splendóre seratei prin presenţa ei. O astfelŭ de învitare în palatulŭ celŭ albŭ e privită în America ca cea mai mare onóre, ca o poruncă, care trebue îndeplinită. Persónele cele mai înalte se silescŭ a se împărtăşi de astfelŭ de distincţiune. Şi cu tóte acestea găsî dómna Patti de cuviinţă a încunosciinţa pe preşedintele chiar în óra din urmă, că nu póte venî. Aristocraţia din Washington se indignă de acéstă lipsă de tactŭ şi consideraţiune la o cântăréţă, care fusese purtată pe palme. Resbunarea, care se proectă, fù totŭ atâtŭ de originală câtŭ şi de rĕutăcíósă. Când apărù dómna Patti câteva ḑile mai în urmă pe scenă în »Lucia“, împreună cu Nicolini, erau ca de obiceiu tóte biletele vêndute. Dér pe locurile unde altădată aristocraţia din Washington asculta cântarea Divei, ședea drojdia societăţiî, căreia i se înpărţiseră prin mânî necunoscute bilete fără de plată,.. Patti abia se mai putù stăpânî. Orî ce ariă cânta era acompaniată de chiuiturî necurmate. La urmă nu mai voi sĕ apară pe scenă. Scandalul, care isbucnì nu se póte descrie. O ameninţară a-o pedepsî, décă nu şî-ar esecuta rolulŭ până în sfĕrşitŭ. Aşa că nu îi rĕmase dómneî Patti alta nimicŭ de făcutŭ, decâtŭ a se supune. Ea, care cu câteva ḑile înainte refusase pentru o mică indispoziţiă a apăré în mijloculŭ celei mai alese societăţî din Washington, fù silită acum a delecta cu trilerile ei unŭ publicŭ prostŭ.

Cum se deosebesce sexulŭ la bibilicî. — Mulţî au bibilicî prin curţî şi bine facŭ, că suntŭ şi frumóse şi carnea lorŭ e gustuósă, dér puţinî cunoscŭ când îşî procură asemenea paserî, care e femeia şi care e bărbatulŭ. Parmentier ne spune că bărbatulŭ are pielea pleopei albastră, precând la femeiă e roşiă. Unŭ altulŭ spune, că bărbia ce atêrnă sub ciocŭ e albastrue, cu marginî roşii vioi la bărbatŭ, precând la femeiă e cu totulŭ roşiă.

Rectificare. In numĕrulŭ trecutŭ (59) s'a făcutŭ sub rubrica Diverse la paginarea foii regretabila eróre, că în locŭ de două alte Diverse s'a pusŭ o parte, cu care sĕ începe aḑî continuarea Foiletonului.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

apropiarea ḑilei. Binecuvêntarea edictului de toleranţă s'a estinsŭ şi peste ei. Unirea puternică dér flexibilă de pe timpulŭ Mariei Theresia a încetatŭ. Când a venitŭ cestiunea înaintea consiliului ţĕrii, Gebler a ḑisŭ, că din mai multe motive sĕ păstrămŭ pe neuniţî ca prietenî; ca şi cum din punctulŭ de vedere alŭ legii peste totŭ ar urma pentru elŭ o ţintă, unŭ scopŭ separatŭ. Iosifŭ însuşî cunoşcea dela 1783 din esperinţă proprie miserabila stare a ţĕranilorŭ ardelenî. Elŭ cercetă provincia la 1783 éraşî şi nimicŭ nu dovedeşce mai bine, ce adêncă impresiune au făcutŭ asupra lui abusurile agrare, decâtŭ împrejurarea, că în 4 Iunie 1783 tocmai în Sibiiu dete renumitulŭ ordinŭ pentru ridicarea aşa numitei iobăgii.

„Nu vĕ póte fi necunoscutŭ, că Eu am ridicatŭ iobăgia în tóte ţĕrile moştenite fără deosebire, nu trebue sĕ facă escepţiune nicî Ungaria, nicî Transilvania. Acésta constă în următórele cestiunî referitóre la libertatea personală, adecă fiăcare sĕ fiă liberŭ a se căsĕtorì fără taxe şi hârtii de liberare, sĕ înveţe meserii sĕ mérgă în serviciu etc.“

„Deórece aicî în Trasilvania mai esistă încă abusurile vechî în defavorulŭ libertăţii naturale şi Eu nu sperŭ, că voiu găsi totŭ aceeaşî situaţiune şi in unele ţinuturî ale Ungariei, vei aduce îndată la cunoscinţă necesara publicaţiune, ca sĕ se caseze numai decâtŭ acéstă dejosire de sclavî a omenimei din tóte locurile“.

Inima nobilă a împĕratului fù amărîtă prin înţelegerea, ce sĕ făcuse între autorităţî şi clasele domnitóre, înţelegere, care făcea pe sĕraculŭ şi apĕsatulŭ imposibilŭ de a-şî câştiga dreptulŭ sĕu. Când a voitŭ cancelaria sĕ escuze relaţiunile din Transilvania, împĕratulŭ dete espresiune indignaţiunei sale în următorulŭ modŭ:

„Nicăirî nu se începe lucrulŭ, ci mi-se împărtăşescŭ numai neşce veştî recî séu neşce greutăţî neînsemnate şi încetulŭ cu încetulŭ se amestecă unele cu altele, numai ca sĕ nu se cunóscă şi sĕ nu se vadă adevĕrulŭ. Că s'a făcutŭ acésta cu intenţiunea de a conserva încurcătura vechiă, séu de frică de a se apuca de lucru, o lasŭ sĕ se înţelégă de sine. Décă după părerea mea câştigată la faţa locului am datŭ poruncî organelor mele, atuncî acestea au datorinţa a-şî însuşi părerea mea, sĕ o susţină cu zelŭ şi numai în căsurî dubióse sĕ mĕ întrebe, dér nu sĕ privéscă ordinile mele ca unŭ libelŭ de plângere, asupra căruia îşî descarcă totŭ humorulŭ lorŭ, ca sĕ facă o replcă advocăţéscă şi sĕ coloreze înaintea mea cece ce s'a întêmplatŭ«.

Este tristŭ lucru, că mânia împĕratului era justificată; la esecutarea umanelorŭ reforme, cu deosebire ale toleranţei, autorităţile făceau greutăţî. Dér totŭ atâtŭ de sigurŭ e, că tonulŭ ordinaţiunilorŭ împĕrătescî a provocatŭ aşa ḑicêndŭ revoluţiunea socială.

Impĕratulŭ uită, că sistemulŭ colosalei apĕsărî nu este de a se atribuì ca păcatŭ singuraticilorŭ şi nicî nobilimei unguresci, ci întregei desvoltărî istorice. Tocmai cele mai marî abusurî, carî au provocatŭ imediatŭ isbucnirea revoluţiunei, nu s'au făcutŭ de proprietarii ungurî, ci pe domeniile camerei c. r. de monete şi mine. Feudalismulŭ unguresců avea încâtva fisionomiă patriarchalică. Jugulŭ sĕu a devenitŭ nesuportabilŭ numai prin bureaucraţia austriacă.

Ţĕranulŭ avea numai unŭ mijlocŭ legalŭ, prin care sĕ se scape de sarcina sa: a deveni soldatŭ. Pe timpulŭ Mariei Theresia era sĕ se stabiléscă şi în Transilvania o graniţă militară, însĕ între Săcuii liberî. Săcuii prinseră armele, şi baia de sânge dela Madefalva era încă în próspĕtă memoriă. Săcuiulŭ se rĕscula séu emigra, ca sĕ nu devină grăniţerŭ. Valachulŭ vedea într'acésta ţinta lui cea mai înaltă. Din unŭ servitorŭ de rêndŭ elŭ ajunge soldatulŭ împĕratului, alŭ acelui împĕratŭ, care domneşce peste elŭ din înălţime şi póte că ia în considerare braţulŭ sĕu rĕsbunătorŭ asupra Ungurilorŭ.

Precum am vĕḑutŭ, în 1783 tocmai din causa hoţilorŭ făcute de Valachî s'a pusŭ o parte din Bănatulŭ deja provincialisatŭ éraşî sub puterea militară.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Martie st. n. 1887

Rentă de aură 5% . . . 101 25	Bonurĭ croato-slavone . . 104.50
Rentă de hârtiă 5% . . 88 55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. 98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare 149.75	Imprumutulŭ cu premiu ung. 120.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . . 98 80	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului . 123.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) 125 50	Renta de hârtiă austriacă 80 70
	Renta de arg. austr. . . 85.75
	Renta de aurŭ austr. . . 113,50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) 115 25	Losurile din 1860 . . . 133.25
	Acțiunile băncel austro-ungare . . . . 884 —
	Act. băncel de creditŭ ung. 291.75
Bonurĭ rurale ungare . . 104.75	Act. băncel de creditŭ austr. 284.10
Bonurĭ cu cl. de sortare 104.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ 6.02
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ 104.50	Napoleon-d'orĭ 10.12
Bonurĭ cu cl. de sortare 104 50	Mărcĭ 100 împ. germ. . . 62.70
Bonurĭ rurale transilvane 104 75	Londra 10 Livres sterlinge 127.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 14 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vênd
Renta română (5%).	90 —	9 —
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	84—	84½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101—	101½
» „ „ (5%)	84½	85—
» » urban (7%)	96½	97—
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	18.¼	18.¾
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 28 Martie st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10 11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6 01
Scrisurile fonc. »Albina» 6% .	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5% .	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

Anunțŭ de esarendare.

Bunulŭ comasatŭ dela Bucerdea grânósă aprópe de Blașiu, cu stațiunea de cale ferată în Crăciunelŭ, care este proprietatea fondului Basilitanŭ din Blașiu, constătătorŭ din circa 500 jugĕre locŭ arătorŭ și grădinĭ, 260 jugĕre fênațĕ, împreună cu dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ, se dă în arêndă pe calea licitațiunei publice, pe periodulŭ de 6 (șése) anĭ, începêndŭ din 1-ma Ianuarie 1888 până la 1-ma Ianuarie 1894.

Licitațiunea se va ținé în **21 Aprilie a. c. st. n. la 2 óre p. m.** în cancelaria advocaturei archidiecesane. — Doritorii de a licita au a depune unŭ vadiu de 10% dela suma de esclamare de 6000 fl. v. a.

Până la începerea licitațiunei se primescŭ și oferte sigilate provĕdute cu vadiulŭ de 10% întru atâta, încâtŭ în acelea se va oferi o sumă fixă, și oferentele va declara că cunósce condițiunile de licitațiune și le primesce. Condițiunile de licitațiune se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blașiu, în 26 Martie 1887.

Ludovicŭ Csato.
advocatŭ archidieces.

1—3

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea diarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Nr. 180/1887
a. f. sc. c. d.

Licitațiune scădĕtóre cu oferte

pentru

ridicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ.

Administrațiunea fondurilorŭ scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ voesce a edifica o localitate nouă pentru gimnasiulŭ românescŭ gr. cat. din Năsĕudŭ pe temeiulŭ actelorŭ și a planului de edificare aprobate cu unele întregirĭ de către ministrulŭ reg. maghiarŭ pentru cultă și învĕțământulŭ publicŭ cu rescrisulŭ ddto 26 Faurŭ 1887 Nr. 202 conformŭ cărora cere trebuința a se efectui:

1.	Săpătura și altŭ lucru de pământŭ în prețŭ de .	490	fl.	44	cr.
2.	lucru de zidarŭ	72.807	„	58	„
3.	„ „ pietrarŭ	6,121	„	03	„
4.	„ „ lemnarŭ	10,381	„	21	„
5.	„ „ sculptorŭ	931	„	60	„
6.	„ „ ferŭ	10,078	„	38	„
7.	„ „ mĕsarŭ, coloritorŭ cu lacŭ și colóre, apoi de glăjarŭ (sticlarŭ)	14,978	„	94	„
8.	lucru de dulgherŭ (bleharŭ)	2,559	„	73	„
9.	„ „ acoperitŭ cu șirepurĭ (țigle)	1,744	„	86	„
10.	lucrurĭ diverse	1,242	„	—	„
	la olaltă	121,335	fl.	77	cr.

Aceste lucrurĭ se vorŭ da la unŭ întreprindĕtorŭ séu la mai mulțĭ pe calea licitațiunei minuende cu oferte.

Ofertele trebue sĕ fiă compuse în scrisŭ, timbrate, sigilate bine cu ceară tare de sigilatŭ și din afară se pórte suprascripțiunea: **„Ofertŭ la redicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ“** și sĕ se dea la protocolulŭ de intrate alŭ comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ în Năsĕudŭ, séu sĕ se trimită pe postă sub adresa acestei comisiunĭ până în **25 Aprilie 1887 la 6 óre după amédĭ.**

Deschiderea ofertelorŭ o întreprinde comisiunea numai decâtŭ după trecerea terminului pentru insinuarea lorŭ.

După terminulŭ defiptŭ oferte nu se vorŭ mai accepta, și cele ce vorŭ întra vorŭ fi reieptate.

Ofertele înlăuntrulŭ lorŭ voiŭ avé a cuprinde:

a) Determinarea că voiesce oferintele a fi întreprindĕtorŭ generalŭ pentru tóte lucrările enumĕrate aicĭ mai susŭ sub 1—10 séu numai la unele din ele, în care casŭ va arĕta cu numĕrulŭ, care lucru voiesce a-lŭ efectui.

b) Suma procentelorŭ câte voiesce a-le scări séu lăsa din prețulŭ preliminatŭ, atâtŭ cu cifre câtŭ și negreșitŭ și cu litere.

c) și dovéda că întreprindĕtorulŭ posede capacitatea formală și materială de a efectui clădirea și dechiărațiunea espresă că oferintele a cetitŭ, studiatŭ și a priceputŭ bine condițiunile edificărei, precum descrierea edificiului, planurile, preliminarulŭ de spese, tabla de prețurĭ și preste totŭ întregŭ elaboratulŭ de edificare și că spre comprobare a iscălitŭ tóte documentele respective, asemenea că cunósce și înțelege din vorbă 'n vorbă condițiunile de licitațiune și se supune lorŭ fără nicĭ o condițiune séu observare.

d) Oferintele sĕ fi pusŭ în ele suma de 5% a sumei preliminate pentru lucrulŭ, la a cărui efectuire se oferesce și anume séu în banĭ gata séu în hârtii de statŭ scădute sub 10% sub prețulŭ dilei de **25 Aprilie 1887** ca vadiu la întreprindere, care în casŭ când ar ajunge a fi oferintele celŭ acceptatŭ, îlŭ va întregi la 10% spre a servi de cauțiune, ce se póte face și în ipotecă pupilară.

e) Iscălitura cu mâna proprie a întreprindĕtorului puindu-șĭ și starea și locuința.

Documentele de edificare și ordinațiunea ministerială Nr. 202 din 1886 se potŭ vedé aicĭ în cancelaria administrațiunei fondurilorŭ scolastice centralĭ până la terminulŭ însinuărei ofertelorŭ în órele dela 8 până la 12 înainte de prândŭ și dela 3 până la 6 după prândŭ.

Subscrisa comisiune își reservă dreptulŭ de a accepta séu reiepta fără restrîngere și fără ceva îndatorire orĭ care ofertŭ, fără privire la suma cuprinsă în elŭ séu la persóna, care l'a, datŭ orĭ în generalŭ orĭ în specialŭ, orĭ singuraticŭ, orĭ cumulativŭ, pentru oferinte însĕ e îndatoritorŭ din momentulŭ predărei la protocolulŭ de întrate, din care minutŭ rĕmâne legată și cauțiunea séu vadiulŭ și oferintele rĕmâne rĕspundĕtorŭ și personalminte pentru ofertulŭ seu.

Despre acceptarea séu reieptarea vr'unui ofertŭ se va hotărî în timpŭ de 14 dile începênd din **25 Aprilie 1887**, pe când vadiele oferenților neacceptațĭ se vorŭ restitui fără amânare.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 9 Martie 1887.

Președintele: **Ionŭ Ciocanŭ.** — Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureșianu.**

Láttam:

Besztercze, 1887 17/3.

Br. Bánffy Dezső, *főispán*, kir. biztos. 2—3

Tarifa anunțurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6
Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.